

OBSAH

PŘEDMLUVA	7
FILOZOFIE DNES?	11
FILOZOFIE V JEDNADVACÁTÉM STOLETÍ	
<i>Dědictví obratu k jazyku</i>	19
ONTOLOGIE	
aneb <i>Z čeho všeho se skládá svět.</i>	27
RELATIVISMUS A POSTMODERNA	
aneb <i>Má každý svou pravdu?</i>	39
EPISTEMOLOGIE	
aneb <i>Jak můžeme o světě něco vědět?</i>	52
FILOZOFIE JAZYKA	
aneb <i>Co je to jazyk a co je to význam?</i>	63
STRUKTURALISMUS	
aneb <i>Co je to jazyk a co je to význam? (podruhé)</i>	74

FILOZOFIE MYSLI aneb <i>Co to je mysl a kdo všechno jí může disponovat?</i>	85
FILOZOFIE JAKO ANALÝZA MYSLI aneb <i>Jak nám naše mysl dává žít v našem světě?</i>	95
FILOZOFIE VĚDY aneb <i>Jak svět poznávat spolehlivě a systematicky?</i>	102
VĚDY O ČLOVĚKU A FILOZOFICKÁ ANTROPOLOGIE aneb <i>Co je na člověku tak mimořádného?</i>	112
ETIKA aneb <i>Jak správně jednat?</i>	124
ZÁVĚR aneb <i>Ale moment, neměla by nám filozofie takhle náhodou říci, co je smyslem života?</i>	133
REJSTŘÍK.	139

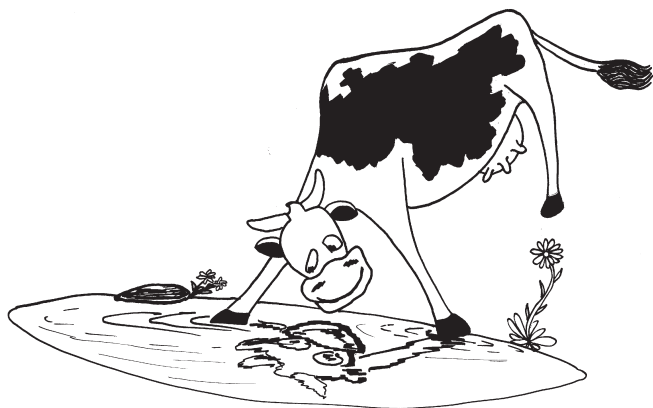
PŘEDMLUVA

Tento text vznikl poté, co jsem byl požádán, abych na Fakultě humanitních studií Univerzity Hradec Králové převzal kurz *Soudobé filozofické myšlení* v rámci studijního programu Učitelství. To se mi zdálo být skutečnou výzvou – jak vysvětlit lidem, kteří toho o filozofii moc nevědí, o čem se to dnes filozofové přou? A jak jim to vysvětlit tak, aby měli aspoň trochu pocit, že jsou ty filozofické spory o něčem, co by mohlo zajímat i „normálního“ člověka?

Mé přesvědčení o tom, že k vysvětlování, co to je filozofie, bude dobré přistoupit trochu jinak, než bývá zvykem, bylo značně posíleno i zkušeností z první hodiny uvedené přednášky. Když jsem se studentů zeptal, co si myslí, že je filozofie, dostal jsem několik odpovědí, které mě poněkud depri-
movaly. Jeden posluchač mi například řekl, že filozofie je „odvaha vidět věci tak, jak jsou“. (Dostal jsem strach, že pokud se by se toho chytli i ostatní, budou vyžadovat, abych je učil odvaze, což bych asi nedokázal – já sám nijak přehnaně odvážný člověk nejsem.) Jiná studentka mi odpověděla nějakou

frází, které jsem nerozuměl a které, jak se ukázalo poté, co jsem ji požádal o vysvětlení, nerozuměla ani ona.

To mě vedlo k úvahám o tom, co si vůbec o filozofii myslí „normální“ lidé; a když jsem pak dával dohromady poznámky ke své přednášce, abych mohl svým studentům poskytnout nějaký souvislý učební text, usoudil jsem, že by takovýto netradiční úvod do filozofie snad mohl být zajímavý i pro širší okruh čtenářů – takových, které od těch tradičnějších úvodů odradí těžko proniknutelná filozofická hantýrka nebo to, jakým způsobem prozrazují přílišnou zahleděnost filozofie do sebe sama. Právě tuhle knihu teď držíte v ruce. Z mé přednášky také vzešly ony krávy, které se proplétají obrázky této knihy – první krávu jsem na tabuli nakreslil, když jsem se snažil ilustrovat, že se svět

skládá nejen z věcí, ale i z vlastností a vztahů, a od té doby jsem si krávy jakožto sympaticky selské pomocníky svého výkladu oblíbil, což vzal za své i ilustrátor této knihy.

Je zcela jasné, že přehled filozofických témat, jaký tato knížka předkládá, musí být značně výběrový a že jsou pod tímto výběrem podepsány mé osobní filozofické preference. Jistě jsem nevyčerpal všechny oblasti filozofie, kterými by bylo možné se zabývat, a už vůbec jsem se nezmínil o všech významných filozofech poslední doby. Vybíral jsem zejména to, co se mi jeví pro současné filozofické diskuse symptomatické. (Přesto se domnívám, že jsem pokryl širší spektrum problémů, než bývá v úvodech do filozofie, jaké jsou u nás běžné, zvykem; v mnohých z nich je například prostě ignorována celá analytická filozofie.)

Rád bych také zdůraznil, že tahle knížka má být o filozofii, nikoli o její *historii*. Tyto dvě věci se totiž často zaměňují – pod hlavičkou *filozofie* se často setkáváme pouze s rozbory toho, co a proč řekl který z význačných filozofů minulosti. (Někdy se dokonce zdá, že filozofie už není ničím více, než rozebíráním svých vlastních dějin; či dokonce, jak jednou řekl A. N. Whitehead, jenom „řadou poznámek pod čarou k Platónovi“.) Názory některých filozofů, především těch nedávných a současných, se samozřejmě zabývám i v této knize. Dělam to však proto, abych čtenáři osvětlil důvody, proč se do centra současných diskusí dostaly určité pro-

blémy, nebo díky komu se více či méně obecně přijímají určitá řešení. V žádném případě nemá jít o nějaký souvislý historický výklad.

Do toho, jak tato knížka nakonec vypadá, se promítla zejména má spolupráce s Martinem Palečkem, který mi s kurzem pomáhal a jemuž vděčím za mnohé náměty, zejména za tipy na rozšiřující literaturu k jednotlivým tématům, ale i k celkové struktuře knihy. Za připomínky, které mi pomohly text v mnohém zlepšit, chci poděkovat i Vladimíru Svobodovi a Ondřeji Beranovi.